

La modernitat és un deliri

Una quarantena d'artistes commemoren els 75 anys de la mort de Lídia de Cadaqués amb una exposició a l'Asil d'Agullana
Convençuda que era la Ben Plantada d'Eugeni d'Ors, va construir-se com a ficció paranoica

Lídia Noguera, llegint la 'Revista de Occidente', observada per Dalí, cap a 1930. FUNDACIÓ GALA-DALÍ.

Una quarantena d'artistes reinterpreten el món de Lídia Noguera, la dispesera i venedora de peix de Cadaqués que va construir-se com a ficció en quedar atrapada per l'imaginari d'Eugeni d'Ors, en una exposició que commemora l'aniversari de la seva mort, avui fa 75 anys. Lídia, que fou i no fou la Ben Plantada s'inaugura avui mateix al migdia a la sala de plens de l'ajuntament d'Agullana, i al maig es podrà veure a la sala L'Amistat de Cadaqués. Cada artista, segons explica el comissari, Enric Tubert, ha intervingut damunt un retrat litogràfic de Lídia, el mateix que tenia Federico García Lorca sobre el seu piano, de manera semblant a l'homenatge que una vuitantena d'artistes, coordinats en aquella ocasió per Pere Vehí, ja van retre al personatge per l'Any Dalí, el 2004, a l'exposició Lídia

rediviva, en la qual van treballar damunt una serigrafia del pintor que la mostra d'esquena, sensual idealitzada, contornejant-se amb un doll al cap.

L'exposició, que també documenta la vida singular de Lídia i el seu peculiar mètode d'interpretació paranoica dels senyals que la prefiguraven com a model de la Ben Plantada, a més del paper que va tenir com a inspiradora d'artistes i intel·lectuals fascinats per la seva imaginació, es complementa amb altres activitats que tindran lloc també avui des de les 11 del matí fins a les 2 del migdia: l'audició de la Serenata a Lídia de Cadaqués, de Xavier Montsalvatge, a càrrec d'Adriana Montortano (flauta) i Jordi Cañon (piano), als jardins de l'Asil Gomis (acabat de declarar Bé Cultural d'Interès Local); un espectacle de dansa de la companyia El Paller i la lectura de textos de Dalí i García Lorca sobre Lídia Noguera; la inauguració d'una de les naus de l'asil com a sala polivalent batejada amb el seu nom; una conferència de l'escriptora Cristina Masanés, autora de l'estudi de referència sobre el personatge, amb el títol Es parlarà molt de mi, que jo ja ho sé, i la visita a la tomba on és enterrada, amb l'epitafi que va dedicar-li Ors, restaurada i endreçada amb un ajut del Consell Comarcal.

"És una dona fascinant que aixeca passions", comenta Enric Tubert, que veu més pertinent que mai aquest homenatge "ara que el tema de la salut mental i del paper de la dona són tan d'actualitat". Entre els artistes que participen a l'exposició, oberta a Agullana fins a finals de gener, hi ha Laia Bedós, Carles Bros, Mònica Campdepadrós, Gustau Carbó Berthold, Quim Domene, Ignasi Esteve, Pilar Farrés, Antoni Federico, Jaume Geli, Jordi Gispert, Nobuko Kihira, Koyama, Claude Lambert, Daniel Lleixà, Assumpció Mateu, Josep Ministral, Mercè Riba, Lluís Roura, Carme Sanglas, Tura Sanglas, Sebi Subirós, Alicia Viñas o Juanjo Viñuela. És una manera de renovar l'admiració per aquesta dona que no hauria estat recordada més que com a cuinera excel·lent (i com la matriarca d'un drama familiar: l'home se li va penjar i els dos fills van acabar al psiquiàtric) si no hagués estat perquè el 1904 va tenir Eugeni d'Ors a dispesa, com hi anirien també Picasso, Agustí Duran Reynals o André Derain, i va sucumbir a la retòrica protoangèlica del seu hoste, aleshores un intel·lectual prometedor que potser al seu torn va reconèixer en la servicial peixatera una projecció edípica de la seva pròpia mare morta. El cas és

que Lídia Noguera, la filla de la Sabana, considerada l'última bruixa de Cadaqués, va dedicar la resta de la seva vida a llegir fanàticament tot el que escrivia Xènius i a interpretar-hi entre línies missatges xifrats que li anaven dirigits. Dalí, que la coneixia des de petit, diria d'ella que "posseïa el cervell paranoic més magnífic, fora del meu, que mai hagi conegut", i no tardaria a presentar-la als seus amics, captivats igualment per la seva personalitat, i a apropiarse algunes de les seves enginyoses sentències, com la que va fer servir per titular el quadre La mel és més dolça que la sang. Amb Ors, només consta que es van tornar a veure l'any 1922, durant uns Jocs Florals a Castelló d'Empúries en què ella es va dedicar a seguir-lo pertot arreu, fins i tot en una excursió a Sant Pere de Roda: ell, muntat a cavall; ella, a peu tot darrere, en una imatge que Pla va qualificar de tristíssima. Durant la postguerra, el seu estat mental i físic es va anar degradant fins que Anna M. Dalí va aconsellar, el juliol de 1944, el seu ingrés a l'Asil d'Agullana, on va morir el 30 de desembre de 1946. Només morta va despertar per fi l'interès del desdenyós Ors, que va dedicar-li el seu últim llibre, La verdadera historia de Lidia de Cadaqués.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 30-12-2021, Pàgina 24

Font del document: <http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2078902-la-modernitat-es-un-deliri.html>